

Uchwała Nr L/747/09
Rady Miasta Bydgoszczy
z dnia 15 lipca 2009 r.

w sprawie ustanowienia okresu od 1 września 2009 roku do 30 czerwca 2010 roku „Rokiem Bydgoskich Nauczycieli Czasów Wojny”.

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 214, poz. 1806, z 2003 r. Nr 80, poz. 717, Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203, z 2005 r. Nr 172, poz. 1441, Nr 175, poz. 1457, z 2006 r. Nr 17, poz. 128, Nr 181, poz. 1337, z 2007 r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974, Nr 173, poz. 1218, z 2008 r. Nr 180 poz. 1111, Nr 223 poz. 1458 oraz z 2009 r. Nr 52, poz. 420)

uchwała się, co następuje:

§ 1. Ustanawia się "Rokiem Bydgoskich Nauczycieli Czasów Wojny" okres od 1 września 2009 do 30 czerwca 2010 roku.

§ 2. Harmonogram przedsięwzięć planowanych podczas obchodów "Roku Bydgoskich Nauczycieli Czasów Wojny" określa załącznik do uchwały.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta

Dorota Jakuta

WICEPRZEWODNICZĄCY
RADY MIASTA BYDGOSZCZY

dr Zbigniew Sobociński

Uzasadnienie

Przed drugą wojną światową w Bydgoszczy działało 60 szkół o różnym profilu i poziomie nauczania. Pracowało w nich 827 nauczycieli. Podczas wojny okazali się oni jedną z najbardziej bohaterskich grup zawodowych. Nie ma danych, żeby ktokolwiek z nich zdradził Polskę, wielu natomiast dokonywało dla niej czynów godnych najwyższego uznania. Wszyscy ryzykowali życiem, niektórzy zaś wierność swojemu posłannictwu i ojczyźnie przypłacili życiem.

Na terenie Bydgoszczy sytuacja przedstawiała się inaczej niż w Generalnej Guberni. Na mocy zarządzenia Ministra Oświaty III Rzeszy z 22 września 1939 roku wszystkie szkoły z polskim językiem nauczania zostały zamknięte. Jako obowiązkowy wprowadzono język niemiecki i nakazano szerzenie ideologii nazistowskiej. Wszelki opór groził najsurowszymi sankcjami. Mimo tego zdecydowana większość nauczycieli bydgoskich nie podporządkowała się tym rygorom. Niemal od razu w mieście ruszyło tajne nauczanie. Nie zważając na brak podręczników, bardzo trudne warunki życiowe i stałe zagrożenie, na tajnych kompletach realizowano programy szkolne niepodległej Polski.

Ale nauczyciele nie tylko uczyli. Przechowywali w swoich domach wysiedlonych, starali się działać na rzecz Polski i Polaków w swoich miejscach pracy, a niektórzy brali nawet bezpośredni udział w walce. Służyli wreszcie swoim uczniom jako wzór do naśladowania. I kto wie, czy nie to było najważniejsze...

A wszystko to robili – jak wspomina Janina Biedowicz, nauczycielka ucząca w Bydgoszczy podczas okupacji – „nie dla jakiejś chwały, tylko żeby po prostu – kochać Polskę, kochać...”

Cena za tę działalność była straszliwa. Okupanci zdawali sobie sprawę z zagrożenia ze strony nauczycieli. Już na początku wojny polecili im zgłosić się do rejestracji, w wyniku której część od razu zlikwidowano bądź wysiedlono. 1 listopada 1939 roku w Dolinie Śmierci rozstrzelano 51 nauczycieli, a do 10 listopada liczba zamordowanych wzrosła do 73, dalszych zaś 68 wywieziono do obozów, z których już nigdy nie wrócili.

Ci, którzy ocaleli, po wojnie na ogół nie mieli łatwego życia. Byli nawet tacy, którym zabroniono wykonywania zawodu.

Docenienie przyszło znacznie później i wielu już tego nie dożyło. Ale i ono nie oddało w pełni zasług bydgoskich nauczycieli. Zresztą nawet dziś ostatnia już garstka żyjących nie jest otoczona należyłą opieką.

Rok poświęcony Bydgoskim Nauczycielom Czasów Wojny daje szansę naprawienia tych zaniedbań, spłacenia zaciągniętego długu, oddanie należytego szacunku zmarłym i satysfakcji żyjącym, a także przypomnienia mieszkańcom Bydgoszczy tak ważnych dla historii miasta wydarzeń i postaci.

PRZEWODNICZĄCY
RADY MIASTA BYDGOSZCZY

Dorota Jakuta

Harmonogram działań

Rok Bydgoskich Nauczycieli Czasów Wojny

1. wrzesień 2009

- rozpoczęcie prac uzupełniających i porządkujących dotychczas zebrane materiały dotyczące losów nauczycieli bydgoskich w czasie II wojny światowej, a szczególnie tajnego nauczania na terenie Bydgoszczy /w celu przygotowania strony internetowej/
- sporządzenie scenariuszy lekcji omawiających historię tajnego nauczania w Bydgoszczy i Tajnej Organizacji Nauczycielskiej w pobliskich miastach
- przygotowanie listy pamięci bydgoskich nauczycieli w celu umieszczenia na stronie internetowej
- pozyskanie środków dla nauczycieli seniorów / uchwały ZNP i NSZZ „Solidarność”
- złożenie kwiatów w 70 rocznicę pierwszych publicznych egzekucji nauczycieli bydgoskich /Stary Rynek, Artyleryjska, Dolina Śmierci/
- uruchomienie strony internetowej poświęconej nauczycielom bydgoskim i tajnemu nauczaniu
- przekazanie środków finansowych nauczycielom – seniorom

2. październik 2009

- uroczyste spotkanie nauczycieli bydgoskich w sali sesyjnej ratusza:
 - prezentacja strony internetowej
 - przedstawienie scenariuszy lekcji
 - pokaz prezentacji pt. „W hołdzie nauczycielom czasów wojny”
- uhonorowanie nauczycieli bydgoskich przez Prezydenta Miasta

3. listopad – grudzień 2009

- przygotowanie płyty dvd dla szkół z materiałami przeznaczonymi do popularyzacji wiedzy na temat losów nauczycieli w II wojnie światowej /przekazanie do szkół/

4. styczeń – luty 2010

- popularyzacja zasług nauczycieli w przywracaniu Bydgoszczy do polskości po 150 latach zaboru pruskiego

Nadto przez cały czas trwania projektu:

5. marzec – kwiecień 2010

- popularyzacja historii tajnego nauczania w Bydgoszczy wśród mieszkańców miasta, a szczególnie młodzieży
- lekcja muzealna – rekonstrukcja tajnego nauczania

6. maj – czerwiec 2010

- konkurs „Oświata Bydgoska” na podstawie książek: Janina Biedowicz „Gimnazjalistki z Kujawskiej”, Teodora Maciejewska – Janke „Harcerstwo żeńskie w Bydgoszczy”
- wystawa „Bydgoska Stara Szkoła w fotografii”
- otoczenie opieką miejsc pamięci oraz pomoc żyjącym nauczycielom tajnego nauczania.